

I. Indledning.

Hovedproblemer og -tendenser på FN's 20. Generalforsamling.

1. Ved begyndelsen af 1965, 20-året for FN's oprettelse, der var proklameret som Internationalt Samarbejdsår, var FN næsten lammet af den alvorligste krise, der hidtil har ramt organisationen. Striden om de konstitutionelle problemer i forbindelse med FN's fredsbevarende virksomhed, Sikkerhedsrådets kontra Generalforsamlingens kompetence, og den deraf følgende finansielle krise med de to „supermagter“ som eksponenter for de modstående standpunkter, rejste hos mange tvivl om FN's mulighed for at overleve. Men FN red stormen af, og de bange anelser blev gjort til skamme. Efter langtrukne forhandlinger lykkedes det at tilvejebringe et grundlag, hvorpå 20. Generalforsamling kunne gennemføres på normal vis. Dette skyldtes først og fremmest USA's konstruktive holdning, der førte til frafald af det amerikanske krav om, at stemmeretten skulle fratages Sovjetunionen m. fl. i henhold til pagtens art. 19 på grund af de pågældende landes restancer i forbindelse med de fredsbevarende operationer i Det mellemste Østen og/eller Congo.

Dette indebar ingen egentlig løsning, hverken på de konstitutionelle eller på de finansielle problemer omkring FN's fredsbevarende virksomhed, og disse er stadig uløste.

På denne baggrund og med Vietnamkrigens truende silhouet over horisonten må det alligevel siges at være en sejr for FN, at det lykkedes at gennemføre 20. Generalforsamling som en normal samling og uden alvorlige konfrontationer mellem de store magtgrupper i vest og øst. Tværtimod var det meget opmuntrende, at det f. eks. på et så vigtigt område som nedrustningen lykkedes at komme lidt videre. Selv om de opnåede fremskridt i første række vedrørte proceduren, var de dog et bevis på, at stormagterne — uanset belastninger af deres forhold andetsteds — er villige til at forsøge at finde et grundlag for samarbejde om dette livsvigtige spørgsmål.

I almindelighed kan det siges, at medlemskabet, store som små lande, har bevist en fast vilje til at bevare FN som et centralt instrument i den internationale politik, og at der samtidig er en stadig mere udbredt forståelse af, at FN kun kan præstere resultater inden for de grænser, som den faktiske og politiske magtkonstellation i verden afstikker.

2. Som allerede omtalt blev der i løbet af foråret og sommeren 1965 opnået et kompromis, men ikke nogen løsning på problemerne omkring FN's fredsbevarende virksomhed og de deraf flydende finansielle vanskeligheder. Kompromis'et gik i korthed ud på en henvisning af de konstitutionelle problemer til fortsat behandling på 20. Generalforsamling og en opfordring til medlemsstaterne om ved frivillige bidrag, navnlig fra de højtudviklede lande, at løse FN's finansielle vanskeligheder.

I sidstnævnte henseende har det været en skuffelse, at ingen af de to hovedskyldnere, Sovjetunionen og Frankrig, ydede noget frivilligt bidrag i løbet af 20. samling. Der indgik alene tilsagn om nogle få hundrede tusinde dollars fra et antal mindre lande — mest u-lande — udover de tidligere givne tilsagn om frivillige bidrag på ca. 20 mill. dollars fra Storbritannien, Canada, de nordiske lande samt Italien.

For så vidt angår spørgsmålet om Sikkerhedsrådets kontra Generalforsamlingens kompetence til at iværksætte og finansiere fredsbevarende operationer, viste debatten under 20. Generalforsamling, at mange medlemsstater i lyset af udviklingen i de 20 år siden krigens afslutning er af den opfattelse, at en lammelse af Sikkerhedsrådet ikke bør kunne forhindre FN's fredsbevarende aktivitet; de finder, at Generalforsamlingen derfor må have en subsidiær ret til at anbefale iværksættelse af fredsbevarende operationer, hvis Sikkerhedsrådet på grund af uenighed blandt de faste medlemmer hindres i at udøve sit primære ansvar for opretholdelse af fred og sikkerhed.

Samtidig viste debatten imidlertid en